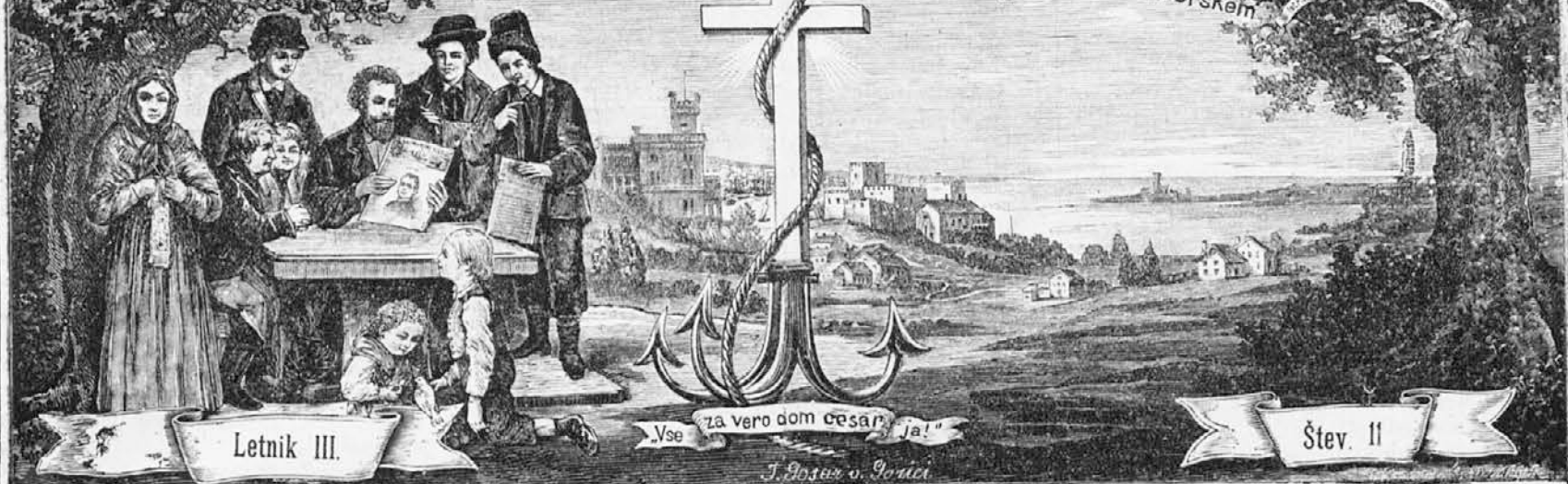

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za

slovensko ljudstvo na Primorskem

„Primorski List“

izhaja vsaki prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu.
Cena za celo leto 1 gl. za pol leta 50 nov. Posamezne številke se prodajajo v šolskih in nunskih ulicah po 4 nov.

V Gorici, dne 11. aprila 1895.

Uredništvo in upravnništvo

mu je v Gorici, Travniki št. 13. — Nefrankovana pisma in ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Oglašje in naznanila sprejema upravnništvo po pogodbi.

Vabilo.

na osnovalni shod in prvi občni zbor „Leonove družbe“.

Osnovni odbor „Leonove družbe“ naznanja p. n. prečistim in preblagorodnim slovenskim domoljubom, da je visoko ministerstvo za notranje stvari z razpisom z dne 9. januarja 1895. št. 33652 potrdilo pravila „Leonove družbe“.

Vsled tega vrši se bode v četrtek po Veliki noči, to je dne 19. t. m. ob polnoči uri v Ljubljani, in sicer v knezoškofjski dvorani, osnovalni shod in prvi občni zbor „Leonove družbe“ z nastopnim vsprejemom:

1. Pozdrav predsednika osnovalnega odbora;
2. Slavnostni govori štirih gospodov govornikov, nastopajočih v imenu bogoslovja, medroslovja, prirodoslovja in pravoslovja;
3. Govor predsednika katoliškega akademičnega društva „Danice“;
4. Volitev odbora v smislu §. 11. društvenih pravil.

Po občnem zboru bode ob 2. uri popoldne banket pri „Maliču“. — Tisti gospodje, ki se žele tudi banketa vdeležiti, naznanijo naj to tajniku osnovalnega odbora (g. Josipu Sišku, kn. šk. tajniku v Ljubljani) vsaj do 16. t. m. ter pošljejo ob enem 2 goldinarja za kuvert.

Posebna vabila se ne razpošiljajo.

V Ljubljani dne 2. aprila 1895.

Osnovni odbor „Leonove družbe“.

Velika noč.

„Požrta je smrt v zmagi.“
1. Kor. 15. 54.

Kolika sprememba! Veliki petek smo stali pod križem Kristusovim ter občudovali polni resnobne, spokorne žalosti, ob enem pa tudi polni srčne hvaležnosti, nezmerno ljubezen, s katero nas je ljubil Bog, da je dal svojega edinorojenega Sina v smrt za nas. Smrt je slavila svojo največjo zmago, ker je umorila samega Sina božjega, pa ta zmaga je bila tudi njena zadnja zmaga. Zakaj „požrta je smrt v zmagi.“ Svojo smrtjo je Kristus zmagal našo smrt in jo spremenil za vse, ki vmrjejo v Kristusu kot pravi kristjani. v sladko spanje, kateremu sledi veselo prebujenje, blaženo vstajenje. Spomin te zmage našega Odkupitelja je za nas verne kristjane gotovo vzrok velikega dušnega veselja in tolažbe. Zato sv. apostelj Pavel po vsi pravici govori. „Ako samo tem v življenju v Kristusa upamo, smo najnesrečnejši med vsemi ljudmi. Čemu smo tudi mi v nevarnosti vsako uro? Kaj mi pomaga, če mrtvi ne vstanejo? Jejmo in pijmo, ker jutri bomo umrli.“ Da,

jejmo, pijmo, uživajmo, tako govori, tako sklepa brezverec, ki taji posmrtno življenje; to so oni „malopridni pogovori, ki skaze dobro zadržanje.“ Žalibog, da se sliši takih pogovorov čez dalje več na svetu. S pohujšljivimi spisi in brezverskimi besedami se trga ljudem iz src vera v prihodnje, večno življenje. Bolj ali manj zakrito se govori celo v šolskih prostorih neskušeni mladini, s posmehovanjem ali vsaj z dvomljivimi, slepilnimi besedami, o najvišjih, najblazilnejših resnicah sv. vere. Strgati se hoče človeku z obraza podoba božja, poživiti se ga hoče in pokriti s krinko opice. Ni se toraj čuditi, da je med svetnimi olikanimi ljudmi tolika blodnja in zmešnjava pojmov, zborov in načel, da je med njimi tako redka prikazen: katoliški mož, trdnega verskega prepričanja.

Neodločnost in lahkomiselnost glede najvažnejših vprašanj človeštva, malo poztvovalne ljubezni do bližnjega in domovine toliko, več pa gole samopašnosti in samoljublja vlada na svetu, ker mnogim se je iz srca ako ne še izmrla vsaj omajala vera v življenje po smrti, vera v prihodnji veliki dan plačila.

Pravi kristijan pa ve, da njegov Zveličar živi, da bo, kakor je On, zopet iz groba vstal. Ta vera, to upanje v boljšo prihodnost, ga krepi in tolaži v življenju in smrti. Naš Zveličar živi! Ta edina resnica nam je vže zadosti. Na Njegovo vstajenje je vrpta naša vera. On je nam dokaz, naš porok, naše upanje.

Volitve v Istri.

Letošnje volitve za deželni zbor istrski so v mnogih ozirih posebne važnosti in zanimosti za vse stranke in tudi za vlado. — Kakor znano je c. kr. deželna vlada dovolj jasno pokazala, da z zdajno večino ni zadovoljna, s katero pa tudi ne sme biti zadovoljna nobena avstrijska vlada, ker prezira osnovne zakone naše države in ne ti sovražstvo in poulične pretepe proti mirnim italijanskim in slovanskim državljanom. Vlada Njega aposteljskega Velikanstva ne sme ko pobijati stranko, ki je na naj nesramniši način napadala in blatila z besedo in dejanjem škofa in duhovščino slovansko in italijansko. Bilo je torej le znamenje velike slabosti, ako je c. kr. vlada do zdaj mirno gledala brezobzirno gospodarjenje liberalne večine, ako je to večino celo izgovarjala pri cesarju ali ministerstvu. Mi očitamo vladi le slabost, neodločnost in nezmožnost in se ne moremo zlagati z njimi, kateri jej očitajo potuhnjenost in Machiavelizem. Z razpustom deželnega zbora je vlada pokazala, da jej je potrpežljivost pošla in da hoče nekoliko bolj energično krotiti protiaustrijske težnje. Za to pa po pra-

vici pričakujemo, da bo vlada to svojo resno voljo pokazala pri letošnjih volitvah v deželni zbor. Vlada se mnogo upa in tudi mnogo sme pri volitvah. Opazovati hočemo torej vlado, ali bo vplivala, da vdobi večino, ki bo imela program pravičnosti in zvestobe, če morda vlada sama ni brez programa. Do zdaj smo izvedeli, da je vlada zaplenila neki italijanski proglas volilcem, ker je bil žaljiv za hrvaški narod. To je nekaj, če prav malo.

Važne pa so te volitve tudi v narodnem, v gospodarskem in verskem oziru. V narodnem oziru za to, ker se upa, da bosta oba naroda bolj pravično zastopana v zbornici ko do zdaj. Do zdaj je imela manjšina ogromno večino; po letošnjih volitvah se pa upa menda enakost glasov. — V gospodarskem oziru je stara stranka vporabljala deželni denar t. j. zaslužek žuljevih rok za strankarske narodne namene, za nekatera mesteca, ki so bila stranki zaslonba, dočim so celo ostalo Istro prezirali v vsakem oziru. Ali ne samo, da niso za tužno Istro ničesar storili sami, niso tudi hoteli, da bi vlada kaj storila v prid siromašnega ljudstva. Nikoli niso ne vladi ne cesarju razkrili potreb istrskega ljudstva.

Zdaj pa se gre zato, da se izbere poslanec, kateri imajo res srce za ljudstvo, ne samo za „narod“ svoje domišljije. Tržaški list „Popolo“ je prav lojalno priznal slovanskim istrskim poslancem, da so za gmotno blaginjo ljudstva veliko storili, dočim mu it. večina ni vedela pomoči. Ravno te dni smo veseli čitali, da so bili slovanski poslanci pri cesarju in pri ministerstvu, kjer so prosili pomoči.

A tudi v verskem oziru je upati boljših poslancev. Žal nam je ali resnica je vendar, da je neki del italijanske inteligence vprav zdiviljal proti cerkvi in duhovščini. Takih poslancev, kakoršni so bili do zdaj na krmilu, takih listov, kakoršnih so do zdaj „delali javno mnenje“ v Istri, ne more mirno gledati nikdo, marveč je dolžnost vseh katoličanov, posvetnih in duhovnih, da z dejanjem in besedo odvrtačo ljudstvo od njih. — Trd boj je taka volilna borba, ali potreben in zapovedan je vsem pravim prijateljem ljudstva brez razločka stanu ali narodnosti.

Rentni davek.

Rentni davek je nov davek. Renta se imenuje dohodek od glavnice, od posojila, od vlog v hranilnici ali v zavarovalnici ali v katerikoli blagajnici. Rente so obresti, katere vdobivamo od kapitalov (od glavnice). Kapitalisti niso do zdaj plačevali nič davka, od zdaj naprej bodo plačevali rentni ali obrestni davek. To je popolnoma pravično, kajti če mora rokodelc od letnih

200 — 300 gld. plačavati davek od dela, po kaki pravici sme biti prost davka meščan, ki ima 20.000 gld. v hranilnici?!

Vsaki bo dolžan povedati, ali ima in koliko ima rentnih dohodkov. Davčna oblast bo smela vsakega poklicati in vprašati. Ako bi tajil, bo to veljalo kakor prisega in ako bi bil legal, se bo kaznoval. — Davek se bo plačeval vsako leto 1. junija in 1. decembra.

Če bi kedo zamujal s plačilom, smela bo davčna oblast ustaviti mu izplačevanje rente. N. pr. posestnik B ima pri opekarni gospodarja C 5000 gld., za koje mu C izplačuje vsako leto 400 gld. obresti. Ako bi torej B zaostajal z davkom, bo davčna oblast iztirjala davek od gospodarja, ki bo za to tudi odgovoren od dneva, ko je bil opomnjen. — Državne, deželne in občinske pa tudi nekatere druge hranilnice bodo morale same odšteti davek od obresti in plačati davčni oblasti. — Rentni davek od navadnih posojil bo znašal 2%; od obresti hranilnih vlog pa le 1 — 1½%; od obresti pri hipotekarnih vzajemnih zavodih 1½%; od obresti avstrijskih posojil 10%; od zakupnine, katero kedo vdobiva od podjetja, koje je dal v zakup: 5%.

Davka ne bodo plačavali le zasebniki, ampak tudi zavodi, posojilnice, občine. Oproščeni bodo dobrodelni zavodi (bolnišnice, učilnice, sirotišnice i. t. d.), država, poštne hranilnice in poštne hranilne vloge.

Tudi ta davek malo zadene slovensko ljudstvo, ki nima prida glavnice ali obresti. Upati je pa od tega davka kakor tudi od osobnega davka lepih dohodkov, da bo mogoče znižati druge davke, ki težijo naše ljudstvo.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Kmetijsko vprašanje. Da ima kmetijski stan silno težek položaj in vidno propada, ni treba našim bralcem praviti, sami vidijo in čutijo. Slabo se pa ne godi samo našemu kmetu, ampak tudi drugod povsod se sliši ista tožba. Zato se prireajo razna posvetovanja in stavlajo se razni predlogi, s katerimi bi se imelo odpomoči kmetu. Na Dunaju so zborovali agrarci; poljedelski odsek državnega zbora je sklenil, da se skliče kmetijska enketa in izvoli neki pododsek, ki naj pripravlja vprašanja izvedenecem. Na Nemškem je posl. Kanitz predlagal, naj se zabrani uvoz ptujega žita s tem, da le država kupuje žito in moko v inozemstvu in naj to tudi le ona prodaja in naj skrbi, da bo cena žitu srednja povprečna od leta 1850 — 1890. Podoben predlog je stavil v francoski zbornici poslanec Janrés že lanskega leta. Toraj posvetovanj in predlogov ne manjka, le resnične pomoči manjka. Naš poljedelski mi-

nister poudarja da se mora kmetijski stan zediniti po zadrugah, v katerih se bo lože branil propada, kakor vsak posameznik za se. Davkov še ne nameravajo znižati, dasiravno je cena žitu pol manjša, nego je bila pred 15 leti, in vinu dela uničevalno konkurenco italijansko vino. Iz Istre je bila posebna deputacija pri cesarju, kateremu je predložila spomenico o gospodarskih žalostnih razmerah v Istri. Člani doputacije so bili predsedniki gospodarskih zadrug in državna poslanca Spinčić in Laginja. Njeg. Veličanstvo vsprejel jih je prav milostno. Za tem so se oglasili tudi pri ministerskem predsedniku knezu Windischgrätz, da so ga opozorili na škodo, kijo ima Istra vsled znane vinske klavzule v pogodbi z Italijo, in prosila podpore za razna gospodarska podjetja. Knez Windischgrätz je deputacijo sprejel jako prijazno in zagotovil, da se vlada živo zanima za gospodarske koristi dežele, in da hoče skrbno proučiti načrte označene v spomenici.

Južna železnica in tržaško vprašanje. Že več časa pogaja se vlada z južno železnico zastran odkupitve. Tržaškemu mestu in alpskim deželam to nič ni všeč, zato jih je minister Wurmbrand hotel nekako utolažiti, ko je v proračunskem odseku povdarjal, da bi poddržavljenje južne železnice ne oviralo zgradbe drugih železniških črt, posebno ne druge železniške zveze med Trstom in notranjimi deželami, ampak bi še povspeševalo isto.

Celjsko vprašanje. Poljaki hodijo radi svoja pota in se ne zmenijo toliko za ostale Slovence, kakor bi ti želeli. Sumi se, da nekateri poljski poslanci nameravajo z nemškimi liberalci glasovati proti Celjski gimnaziji. Poljski vseučiliščniki pa, ki neposredno občujejo s Slovani na vseučiliščih in vidijo kako krut boj morajo posebno Slovenci biti za svoj narodni obstanek, tudi z njimi bolj simpatizirajo in se čutijo z njim brate enega roda. Casopisi javljajo, da so Graški poljski vseučiliščniki poslali poljskemu klubu prošnjo, naj vsi poljski poslanci kot eden mož glasujejo za Celjsko gimnazijo, češ, da bi se krivica, narejena Slovincem mogla maščevati na poljskem narodu. Jednake prošnje določijo tudi vseučiliščniki z drugih vseučilišč. —

Raiffeisnove posojilnice. Pri razpravi o davčni preosnovi je bila vsprejeta važna določba, da so Raiffeisnove posojilnice proste pridobitnega davka. Nasproti so glasovali židovski liberalci.

Istrske volitve. Italijanski politični veljaki sešli so se v Trstu in se posvetovali, kako jim je postopati pri prihodnjih volitvah. Bojda je zmaga zmerna stranka. Kakor se kaže, hočejo si Italijani na ta način pridobiti vlado na pomoč pri volitvah; ker si sami ne upajo med ljudstvo, naj jim pa vlada nabere kostonja iz žrjavice. Posl.

in ki so v tebi zrl svoj vzor — zato si težko ostavil „dolino solz“, zato

„Nikjer tolažbe srcu ni . . .“

Pa tolaži nas to, da si preselil se v radost nebeško, k zborom angeljskim. Gorl si tu za lepo petje cerkveno; deloval si, da bi se širila bolj in bolj glasba prava cerkvena in posvetna. Vše dijak-gimnazijec sprejel si načela trdna o glasbi, po katerih si deloval vse dni svojega življenja; neomajen si bil in neizprojen, kjer je šlo za načela v glasbi, posebno v cerkveni glasbi. — Bil si pevovodja v malem semenišču goriškem štiri leta; vodil si z vsem mlade pevce v nemajoč je za lepo in pravo petje,

„Ki srce blaži in užiga,

Ki um vedri, nad zemljo dviga!“

Ljubili so te sosemeščani; in kdor te je poznal — te je spoštoval.

Došel si slednjič v bogoslovje. Došel si vesel, imajoč srčno željo po službi pri altariju. Prijatelji, ki so te poznali in čislali so Ti takoj izročili vodstvo glasbe in petja v bogoslovnici. Toda kal boleznij poganjala je vže in klila bolj in bolj; dober mesec komaj si bival mej bogoslovci, a mo-

dr. Laginja je imel to nedeljo shod volilcev na Gradinji, na katerem se je zbralo ogromno število volilcev, ki so navdušeno pritrjevali narodnemu programu, kakor ga je razvil poslanec.

Vnanje države.

Zedinjenje angleške cerkve s katoliško. Teh dni je bil pri sv. Očetu v zasebni avdijenci angleški lord Halifax, predsednik angleške cerkvene zveze. Sv. Oče so ga živo vneli, naj podpira njihove težnje, da bi se Angleži zopet združili s katoliško cerkvijo. Kmalu se bo slavila 13. stoletnica, odkar je po nalogu sv. Gregorija Vel. prišel na Angleško prvi misijonar sv. Avgustin oznanjevat pravo vero. Za to priložnost pripravljajo papež okrožnico, v kateri bodo Angleže vabili, naj se vrnejo k materi katoliški cerkvi.

Verske družbe in davek. Francoska vlada je predložila načrt postave o davku, ki ga bodo morale plačevati verske družbe od svojega premoženja. Kakor časopisi javljajo, bo ta davek kaj velik. Ako bi vse nepremično premoženje tako obdačili, kakor nameravajo obdačiti verske družbe, imela bi država kakih 12 milijard letnih dohodkov.

Primirje mej Kino in Japonom. Pogodba o primirju je že podpisana. Primirje traja do 20. aprila. Obe vladi smeti razpostaviti čete svoje, kamor drago, le vojna moč se ne sme pomnožiti. Zločinec, ki je zavratno napadel Li Hung Čang-a, obsojen je na dosmrtno ječo. —

RAZNOTEROSTI.

Uredništvo „Zore“ prosi kar najuljudnejše vse one, kateri bi se morda še želeli naročiti na list, naj blagoizvolé javiti svoje ime in naslov v kar najkrajšem času pri upravnistvu: St. Pregelj, II. Obere Donaustrasse 53. III. 22. Pozneje bi ne bilo več mogoče ustreči z listom, kajti natisniti se bo dalo v bodoče samo toliko iztisov, kolikor se jih bo potrebovalo. — Prihodnja številka izide koncem aprila.

Na Dunaju, 6. aprila 1895.

Za uredništvo:
Dr. Janko Brejc

Apologetični govori. Iz Ljubljane nam pišejo: Apologetični govori v tukajšnji Franč. cerkvi niso bili brez vspeha, marveč že kažejo svoj sad. Nekega trdovratneža sem bil v začetku opozoril na te go-re, katerih se je tudi vdeleževal, te dni mi je pa že prinesel spovedni listek, kateri sem drugo leta od njega zaman tirjal. Izvestno pa to ni edini slučaj, pa če bi tudi bil, bi bilo po Kristusovih besedah vendar veliko veselje mej angelji v nebesih. Bog daj, da bi trud čast. p. Hugolina ne bil brez uspeha tudi pri drugih poslušalcih.

ral si ostaviti je in iskati zdravja v gorskem zraku. Bila je to božja volja. Okreval si po mučni bolezni nekoliko, koncem leta, in zopet si pokazal se lanske jeseni v bogoslovji, kjer smo Te radostni pozdravili. Toda zdravje je bilo samo navidezno! Bila je gotova, nepremična božja volja, da si za vselej dal slovo bogoslovnici, znova si šel domov in nisi vrnil se več! 9. aprila položili so te v hladno gomilo; zato

„Nikjer tolažbe srcu ni . . .“

Pa križ nam sveti govori,

Da vid'no se nad zvezdami!“

O da, videli se bomo gori; združeni z angeljskimi zbori prepevali bomo Večnemu trojni „Svet!“ Zavidamo ti skoro, dragi France, da ti si vže ondi, kjer nismo še mi — v raju nebeškem . . . Umrl si nam, a duh tvoj ni umrl nam; mej nami je in nas navdušuje; mej nami je in nas oživlja. Oj z Bogom! kličemo ti, mojster mladi, Ki si ostavlil druge plakajoče: Prisereno vsi imeli smo te radi, Da zabili bi tebe, ni mogoče; Smo dolgo zibali se v sladki nadi, Sedaj za táboj srce mnogo joče: Zgubili s táboj pevcev smo uzor — Poj rajsko petje ti krilatcev zbor!

LISTEK

† France Faigelj,

bogoslovec v Gorici, umrl na Srpenici
dné 7. aprila 1895.

„Delgost življenja našega je kratka,
Kaj znanecv je zasula vže lopata!“

Fr. Prešeren.

Tudi tebi, dragi France, ni prizanesla nemila smrt: umrl si v cvetu svojega življenja; zapustil si nas, prijatelje in znance, ter preselil se v boljšo deželo — nad zvezdami!

„Nad zvezdami vže duša tvoja biva,

Ko v grob tvoj žalost britke solze zliva.“

Praznoval si svoj 22. rojstni dan in god še 2. aprila sredi svojih roditeljev in sorodnikov; a nič vesel ni bil tvoj rojstni dan — slutil si vže in skoro vedel, da te Bog kmalu pozove k sebi. Nisi pa žalosten bil, ker se preselil tja gori nad zvezde, mariveč zato, ker si moral zapustiti blage stariše svoje, ki ostanejo sedaj brez veselja v starosti; ker si zapustil prijatelje svoje in znance, katerim si bil up in nada

Kako spoštujejo Slovenci svoj jezik. Lep zgled je objavila „Edinost“ te dni: Žalostno je, kako malo spoštujejo svoj materni jezik celo nekateri taki ljudje, ki sede po odborih naših narodnih društev. Minolo soboto prišel sem n. pr. v neko poznano tabakarno, da si kupim smodko. Prodajalka je Slovenka. Takoj za mano je vstopil neki gospod — dobro znana oseba in odbornik nekega slovenskega društva: „Bona sera! La prego, la mi impresti l'ombrella, vado in societa, che gavemo seduta“. Razume se, da mu je tudi gospodičina odgovorila italijanski, da namreč dežnik ni v dobrem stanu. In nato jo je slovenski odbornik zakrožil — po nemški: Bei der Nacht ist jede Kuh schwarz!

In odšel je na to nemški in italijanski govoreči slovenski odbornik v odborovo sejo slovenskega društva! Ne znamo pa, da-li tudi tam govori ali molči — po italijanski. Bog nam ne daj mnogo takih odbornikov!

Propaganda za pravoslavje je mej drugim tudi namen „Slov. Sveta“ v Trstu. Ta list, ki je nedavno še osmelil se hvaliti osebo in načela našega prevz. metropolita nasproti „Missia-Mahničevi stanki“ ali „latinizatorski stranki“, ta list, pravimo — je prinesel v 13. števil. t. l. proslavo beloruskega nadškofa Georgija Koniskega, znanege nasprotnika katoliške cerkve. Piše namreč o njem: Letos dne 25 febr. je minulo 100 let, od kar je umrl slaveni maloruski nadškof Georgij Konisky v 78 letn življenja. Ta je našel svojo škofijo v jako žalostnem stanju, kajti verniki so bili večinoma brez duhovnikov ali so pa imeli unijatske (t. j. rimsko katoliške), učilišč pa tudi ni bilo za izobrazbo in odgojevanje svečnikov. A nadpastir se je takoj energično lotil dela, da bi ohranil vernike v svoji veri. Zato so ga pa Poljaki prosledovali, mu stregli po življenju in ga napadli celo na njegovem domu. Toda on je odločno nadeljalval svoje delo z dejanjem, z zgledom in besedo, tako da ga začeli spoštovati ga celo sovražniki pravoslavja. Pod njegovim pastirstvom se je povrnilo v pravoslavlje več nego sto tisoč Belorusov.“ Ali to ni ginljivo!!

NOVICE.

Goriško.

Potovanje v Loreto-Rim-Padovo. V Gorici se je osnoval poseben odbor za potovanje v Loreto in iz Loreto v Rim.

Za tiste, ki se vdeležijo potovanja, bodo veljala naslednja pravila:

1. Poseben vlak odide (ako bo mogoče, iz Gorice) 25. aprila popoldne; ura se bo še naznanila.

2. Kdor se misli vdeležiti, se mora do 18. aprila oglasiti pri svojem duhovnem pastirji; v Gorici pa pri osnovalnem odboru: Nunske ulice št. 14, v pritličji; povedati mora, v katerem razredu se misli voziti, in ob enem plačati za takso 50 novcev.

3. Pri vpisanju mora vsak tudi povedati, ali se misli peljati le v Loreto, ali pa tudi do Rima. Vozni listi do Loreta bodo veljavni za štirinajst dni, do Rima pa za štirideset dni.

4. Vozna cena v Loreto (tje in nazaj) znaša: za I. razred lir 63.90 t. j. gld. 29.72, za II. razred lir 35.90 t. j. gld. 16.70, za III. razred lir 17.50 t. j. gld. 8.13; za Loreto-Rim: za I. razred lir 97.95 t. j. gld. 45.53, za II. razred lir 55.— t. j. gld. 25.49, za III. razred lir 26.— t. j. gld. 12.45.

Slovenski rojaki, zdaj imate spet lepo priliko prav po nizki ceni obiskati imenitna svetišča v Italiji in v Rimu. Porabite jo!

Veselo Allelujo voščimo vsem prijateljem zlasti gg. dopisnikom.

† Sikst baron Codelli je vmrl 83 let star dne 4. t. m. N. v. m. p.

† Franc Merzini, znani starešina goriški in veleposestnik, je umrl 80 let star dne 5. t. m. Bil je velik nasprotnik gospodujoče večine goriškega starešinstva in

oister polemik tudi proti židovskemu „Corriere“. N. v. m. p.

Brzjavna zahvala dr. Gregorčiču. Trgi Tolmin, Kobarid in Bolc so se zahvalili bozjavno državnemu poslancu dr. Gregorčiču, ker je zagovarjal v državnem zboru predelko železnice.

Urednik Iv. Kušar je šel v zapor za tri tedne. Mej tem časom ne bo izhajal njegov list „Rinnovamento“.

Goriški porotniki. 5. m. m. so bila izžrebana imena porotnikov za prihodnje zasedanje. Žreb je bil milostljiv Slovincem. Med 36 porotniki je 21 Slovencev.

Podružni poštni urad. V kratkem prične poslovati v gosposki ulici podružni poštni, brzjavni in telefonični urad, kar pozdravlja z veseljem gornji del Gorice.

V goriški bogoslovni sta zbolela za tifoidejo dva gg. bogoslovca, katera so prepeljali v bolnišnico. V skrbi za zdravje drugih gg. bogoslovcev, je vodstvo zaključilo pouk in poslalo bogoslovce na velikonočne počitnice. Ni res, da je vodstvo storilo to še le na miglej magistrata, ampak edino le po nasvetu domačega zdravnika.

Slovenske šole v Gorici na stroške mestne občine se menda brez odloga zapovedana z začetkom prihodnjega leta.

„Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“, je imelo svoj letni občni zbor preteklo nedeljo ob 2 uri popoldan v pritlični dvorani Marcinjeve gostilne.

Ker je bilo ob napovedani uri zadostno število društvenikov zbranih, jo otvoril zborovanje društveni predsednik č. g. dr. Gregorčič, ter predstavil vladnega zastopnika g. Princiča.

Društveni denarničar g. Josip Hrovatin je v vseh točkah podrobno vtemeljal in pojasnil društvenikom letni račun, kateri je bil soglasno sprejet.

Denarno stanje domačih podpornih udov se je pokazalo tudi letos vgodno, ali zalag unajnih podpornih udov, med katerimi je več v tovarnah službuječih udov, pa zelo nevgoden. Ta zalag jo imel znaten deficit, kateri je moral po obstoječih društvenih pravih pokriti domači letniški zalag.

Gospod Hovanski predlaga prvič, da naj bi se vsako leto na god društvenih patronov Sv. Cirila in Metoda darovala ena sv. maša za žive in mrtve društvenike, drugič da naj bi se društvo in corpore z društveno zastavo udeležilo procesije Sv. Rešnega Telesa; oba predloga sta bila onoglasno sprejeta.

Predsednikom je bil z vsklikom znova izvoljen č. g. dr. Gregorčič. V odbor so bili z malo premembo izvoljeni večinoma stari odborniki.

Po končanem zborovanju je g. Hrovatin sprožil misel nekega društvenika, da Goriški Slovenci potrebujemo lastne strehe (narodnega doma), pod katero naj bi imeli tudi udje podpernega društva svoje zavetje, da se da misel čim prej vresničiti polaga na srce društvenikom, da bi pričeli že danes z nabiranjem radodarnih doneskov.

Nato so nekteri društveniki zložili okolu 18 gl. S tem je bilo končano zborovanje.

Dirka na Travniku, ki je bila odložena na postni torek radi smrti nadvojvode Albrehta, bo na velikonočni pondeljek.

Vipavska železnica. Vlada se je odločila za normalni tir vipavske železnice. Tako poročajo časopisi.

Ne Tomin, ampak Kobarid je imenoval blg. g. Marenzija glavarja v Tolminu za častnega občana.

Mesečni semenj v Sežani ne bo 12. aprila, s. j. na veliki petek, ampak bo 48. t. m.

Petje v Brdih. Popravek. Pišejo nam: Da je cerkveno petje v Kojskem hvalevredno, mora vsak priznati. Načelnik vrlega zbora pa ni Ciril, ampak brat njegov skromni Vid Kumar, ki se zares veliko trudi za dostojno cerkveno petje. Da se za lepo petje toliko žrtvuje, menim, da ga plača...

k temu ne spodbuja. — Poročevalec pravi dalje, da bo mešan zbor pel mašo v Snežatnem. Ta je pa malo predebela! V Snežatnem ni cerkve!

Pes stekel? V Kanalu je ušel gospodarju 60 — 70 klg. težak pes ter je ubral pot proti Tolminu. Gredeč je napadel ovce. Zraven stoječi otrok jo je hotel braniti. Za to vslugo strgal mu je pes obleko. S tem pa ni bil še zadovoljen ta kosmatin. Pred oči mu je prišla kokoš in jo je tako stresel, da je daleč proč odletela. To se je hitro razneslo in ljudje so bili mnenja, da je pes — stekel. V Tolminu so dali prikleniti vse pse in zapreti hišne in hlevske duri. Z nabitimi puškami so ga šli lovit. V Volčah ga je nekdo v mraku ostrelil pa tako nerodno, da je imel še dovolj moči pete odnesti. Pot za njim je bila vsa krvava. Ali še lazi okoli in ali je bil res stekel, ne ve do danes nihče povedati.

Plaz podsul je 27. pr. m. 70 letnega Matija Rakovšček-a, po domače Konavca, doma iz Magozda, dreznškega vikarijata. Sel je starček za ovčami pod Mijo, in tedaj je v „Robu“ prihrul plaz in ga pobral. Uteči ni mogel zaradi starosti in pa zaradi bolne noge; bil je namreč v vojski ranjen v nogo in sedaj na stara leta se mu je rana odprla. Doma niso nič vedeli, kam je zginil in še le Trnovci so povedali, da so videli z druge strani Soče, kako je plaz nekega človeka pobral. Sli so ga iskat in res našli so ga drugi dan pod snegom na zobeh ležečega in mrtvega.

Otrok zgorel. Nedavno je v Gor. Cerovem zopet zgorel 13-mesečen otrok, po nesreči ali zaradi nemarnosti matere, ne vem. Enake nesreče so se v teku dveh let vsaj petkrat pripetile v treh duhovnijah. Te nesreče dale so mi povod premišljevanju. Matere svojim otrokom za vsako ničevno reč slabo prosijo: „Da bi zgorel, da bi se udušil, da bi se nikdar ne vrnil“ i. t. d. Tako sliši se neredkokrat matere govoriti. Vse take prošnje se ne izgubljajo v zraku; mnoge matere so sebi v nesrečo vslisane. Torej matere, premislite vendar dobro, preden besede izgovorite, in ne prosite si same sebi in vašim otrokom nesreč. Jaz vsaj sem trdno prepričan, da mnogo nesreč stariši sami izprosijo otrokom.

Občinske volitve na Iderskem. — Znano je še bralcem „P. L.“, da sem pisal meseca januarja, da so se godile pri občinskih volitvah na Iderskem pri Kobaridu velike nerednosti, in da se je neka stranka zato pritožila na pristojnem mestu. Morebiti bo koga zanimalo, ako povem, da je prejšnja volitev ovržena in nove volitve razpisane. Imeniki volilcev bodo v kratkem na ogled razporeženi.

Nesrečno žganje. V Trtniku (Podbrdom) je prišlo v petek teden (29. marca) do krvavega pretepa. Dva fanta sta sedela po dokončanem delu (eden je nosil seno, drugi je plaval drva po Bači) v žganjariji za mizo. Spopadla sta se pri pijači brž ko ne za prazen nič. Konec prepira je bil pa žalosten. Eden je bil s kamenom v sence zadet in leži na smrt bolan, drugi pa premišluje v zaporu, kedaj je nosil letos zadnjikrat seno. Nesrečno žganje!

V Biljani bo dne 21. aprila t. l. t. j. na belo nedeljo posvetovalni shod z namenom, da se ustanovi za Brda vinarsko ali pa gospodarsko društvo sploh.

Trst-Istra.

† **Dragotin Martelanc.** Tržaške Slovence je zadela velika zguba. Umrl je v cvetu mladih let blg. g. Dragotin Martelanc, vrl rodoljub in delaven mož v Barkovljah, dne 3. t. m. po dolgi in mučni bolezn. Bil je ranjki blaga duša, zlat značaj, v vseh narodnih društvi delaven. a vsikdar skromen. Ker imamo ravno zdaj v Trst prav malo delavnih in večjih mož, nas je ta izguba toliko hujše zadela. Bog tolaži potrto slovensko družino v Barkovljah in obudi slovenskemu rodu mnogo takih mož!

Odlični gostje v Trstu. Dne 9. t. m. je bil krščen nov velik parnik „Habs-

burg". Botra pri tem krstu je bila nadvojvodinja Marija Terezija, koja je spremljal nje visoki soprog Njega Visokost Karol Stefan. Parnik je blagoslovil prevz. škof dr. Iv. Glavina. — To priliko so porabili tudi mnogi poslanci, da so obiskali Istro, Dalmacijo in Trst. Bili so mej njimi zastopniki vseh strank: Čehi, Poljaki, Nemci, konservativci, liberalci. Veseli nas, da je bil mej njimi tudi č. g. V. Spinčić. Upamo, da so zlasti poljski in konservativni poslanci v marsičem popravili svoje spoznanje o naših razmerah.

Volitve in duhovstvo. Okrožnica mil. škofa tržaškega. — Ker se v Istri bliža čas volitvam v deželni zbor, napadajo nasprotniki kat. duhovnike kar po vrsti; zato pa je poslal mil. g. škof tržaški vsem svojim duhovnikom okrožnico, v kateri jim daje nasvete in vodila, kako naj se zadržijo pri volitvah; 1. noče ovirati, da ne bi kak duhovnik bil voljen; kajti tudi duhovniki naj delujejo „za blaginjo vere in države“.

3. Toda druga je stvar, ako je kdo voljen in vsprejme volitev; in druga, ako sam agituje ali hoče agitacijo voditi. Svetuje lahko duhovnik, komur zaupa, tudi v političnih rečeh, po vednosti in vesti; tudi podučiti more duhovnik volivce; toda ne sme se mešati v volitve same, da bi je pripravljali ali vodil osebno.

3. Zato upamo — tako vladika — da se naše duhovstvo vzdrži vseh agitacij, posebno kjer začenja razpor in strast. — In zato prepovedamo, da se ne sme nikdar omeniti političnih volitev ali nacionalnih vprašanj niti s prižnice niti od altarja niti kakorkoli v cerkvi.

Sv. razpela v otroških vrtih. Čuje se, da tržaški magistrat hoče uvesti v „deških vrtovih“ sv. razpela. Z radostjo čujemo to novost, da avtoriteta kaj takega zahteva, in vse hvale vredni so oni, ki so začeli tako stvar. Upamo pa, da se sv. razpela uvedejo tudi v ljudske šole, od koder so je odstranili nekateri — nekrščenci. Mladini dajte znamenje sv. vere!

Občni zbor Trž. podpornega in delavskega društva se je vršil 24 p. m. Vdeležba je bila velika, kar je g. predsednik Andrej Kalan z veseljem pohvalil. V odbor so izvoljeni: A. Kalan, predsednik Matija Čudvod I. podpred., Ivan Črmelj II. podpred., Fr. Buković I. tajnik, Fr. Trpin II. tajnik; Fr. Presel in Lovro Repe knjigovodja. Ivan Prelog blagajnik.

Odgovorni urednik in izdajatelj J. Marušič.
Tiska Hilarijanska tiskarna.

Prilodnja številka „Primorskega Lista“, izide dne 25. aprila.

Poslano.

Izjava in pojasnilo.

O podpisanih kakor tudi o njih tovariših se je razneslo po Rifenbergu in okoliški veliko neresničnih, deloma zlobno izmišljenih govorih, katerim nasproti postavljamo to le izjavo in pojasnilo:

1. Podpisana sta bila vedno, od kar sta v starešinstvu, istega mnenja ko r. g. Andr. Robič, župan v Rifenbergu, da naj se zida za našo veliko faro nova velika cerkev. V tem „zmislu sta sodelovala a) pri prvem načrtu l. 1882, b) l. 1885, ko se je stari cerkvi streha vdrla, c) v tem zmislu je podpisani J. Pavlica sprejel l. 1894 predsedništvo odbora za novo cerkev in je po občini pobiral hišnih gospodarjev podpise, katerih je tudi nabral okolu 350 in katere je poslal c. kr. glavarstvu oziroma namestništvu.

2. Visokočastiti gospod župnik je bil zadovoljen, da naj se le stara cerkev popravi in primerno podaljša in je v ta namen tudi vkupil neko poslopje pri cerkvi za 600 gld. Visokočastiti gospod župnik je sicer ob neki priliki podpisanima omenil svojo željo po novi cerkvi, ali starešinstvu se ni o tem nikoli izrazil določno ali pa to zahteval. Podpisana pa sta vedno še za novo cerkev, a kot zastopnika občinskih

davkoplačevalcev s tovariši vred nista in ne moreta biti za to, da naj se kar v enem letu naloži občinarjem na rame 10 — 15.000 gld., ako ne mnogo več, ali da naj se na dolg zida, ker take doklade se ne upata zagovarjati kot starešina; izjavljata pa, da sama za se rada sprejmeta tako doklado, ako namestništvo ali cerkvena oblast to naloži. Podpisana menita torej, da naj se zidanje odloži vsaj še dve leti. Komur se ni mudilo od l. 1882 do 1894, naj blagovoljno še 2 — 3 leta potrpi. Naglica pri tako velikih podjetjih ni dobra.

3. V posebni pritožbi županstvu od dne 29. nov. 1894 se podpisanima očita, zakaj nista dela v preudarek za 1895 tudi doklade za zidanje nove cerkve. To se ni zgodilo, ker je sl. glavarstvo poučilo županstvo, da proračun za novo cerkev se bo sme napraviti še le na podlagi namestništvenga odgovora. Odgovora pa do dan danes ni še.

5. Nadalje se očita v omenjeni pritožbi, da predsednik odbora ni nič storil za vso stvar, da skrivno hujša proti novi farni cerkvi, da dela za novo podružno cerkev na Brjah i. t. d. Tem lažem nasproti objavlja tukaj uradno izjavo c. kr. glavarstva v Gorici:

„Vsled prošnje županstva v Rifenbergu potrjuje c. kr. okrajno glavarstvo s tem, da sta županstvo Rifenberško in zlasti njega tajnik opravilo zidanja nove farne cerkve v Rifenbergu najkrepkeje podpirala in pospeševala, da nista pa, kar zadeva ustanovitev nove župnije v Brjah, nikakor izrazila svojega mnenja, in to vže iz vzroka, ker o tej stvari uradno nikdar ni bilo govora. C. kr. glavarstvo v Gorici 19. marca 1895 Za c. kr. namestn. svet. Prinzig.“

Istega pomena je drugi uradni dopis c. kr. glavarstva: „Glede zidanja nove cerkve v Rifenbergu to glavarstvo ni še prejelo nobenega odgovora od vis. c. kr. namestništva v Trstu in tudi ni kmalu pričakovati, ker je v stavbenem, še več pa v finančnem oziru treba nekega poizvedovanja. Sicer pa se je c. kr. namestništvu toplo priporočila nujna rešitev. Po preteku enega meseca naj županstvo zopet prosi za rešitev, najboljšo naravnost pri omenjenem oblastvu. C. kr. okrajno glavarstvo v Gorici 19. marca 1895. Za c. kr. namestn. svet. Prinzig.“

Prepis teh dveh uradnih izjav je županstvo poslalo v č. g. župniku v vedenje, ki je torej zdaj o vsem uradno in točno poučen.

5. Glede nove podružne cerkve na Brjah, vemo v Rifenbergu vsi, da jo vže dolgo let namerjavajo in so o tej stvar Brejski občinarji govorili vže z r. g. župnikom in tudi z r. prevz. knezonadškofom, kakor tudi s prevz. knezonadškofom Alojzijem, toda podpisana pri tem delu nista imela in nimata kot Rifenberžana nič opravila in kot starešini tudi ne smeta imeti opravila s stvarjo, ki ni v njiju področju.

6. Mej drugimi neresničnimi govoricami trosi se tudi, da mi dva s tovariši namerjavava zopet dovoliti plese. Temu nasproti bodi povedano, da so ravno zdajni starešine in posebno še podpisana podpirali r. g. Andr. Robiča, ko je z zgledno energijo popolnoma vstavil plese v Rifenbergu in dokler bodo podpisani in njih tovariši na krmilu, bodo vedno nasprotni javnim in zakonitim plesom.

Veliko je še drugih lažij in obrekovanj o najinih osebah, posebno zdaj ko se bližajo občinske volitve, ali v zavesti svojega poštenja in moštva, pozivljema nasprotnike, naj nama vender enkrat s svojim pravim imenom očitajo le eno nepošteno dejanje pred pričami, da bova vedela iskati zadoščenja pri sodnji ali pa pri preč. ordinarijatu.

V Rifenbergu, 8. aprila 1895.

Anton Pečenko,

župan.

J. Pavlica.

podžupan in predsednik stavb. odbora za novo farno cerkev.

Svete podobe

za prvo sv. obhajilo, male in velike, do 8 kr. komad in druge najfinjšega Lipsijskega izdelka od 80 kr. 100 do 25 kr. komad ima v zalogi in se najljubše priporoča za naročila

3—1

G. Likar.

Na gradu v Gorici so na prodaj

nekateri hiše.

Več se izve pri vodstvu hranilnice združeno z zav. stavnico (Monte di Pietà).

!! Sto let stara trdka v Kropi !!

Naj boljše železne verige (ketne) izdelujeta delavca-mojstra

Valentin in Gregor Šolar

v Kropi na Kranjskem.

P. n. odjemniki najdejo pri nas verige za živino, za vozove; brzde, kolca (rinke) i. t. d. vsake vrste in teže.

Cene so jako nizke, ker sta gospodarja sama delavca.

Sprejme se tudi pošten zastopnik (agent).

Anton Kuštrin,

v Gosposki ulici v hiši g. dr. Lisjaka št. 23.

prodaja različno blago n. pr. sladkor, kavo, moko vsake vrste, kis, mlo (žajfo) itd., posebno dobro oljino olje za večno luč v cerkvi itd.

Edvard Paulin,

v Nunski ulici št. 10.

V zalogi ima razne nagrobne vence, biserne in porcelanaste, rože za cerkve, palme, cvetke za nove maše in poroke, voščene sveče, mrtvaške obleke, rakve, trakovke, zlate črke i. t. d. po najnižih cenah.

Ianeno oljnati

Firnež

najboljše vrste prodaja

Adolf Hauptmann

tovarna firneža v Ljubljani.

Razpošilja na zahtevanje brezplačno in franko svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnižev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografije, emalj-majolika in lazurnih barv, potrebnih za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov za obrtnijo, šole in domačo rabo.

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici ulica Morelli št. 17.

se priporoča velečastiti duhovščini za napravo novih cerkvenih posod! Sprejema tudi staro posodo v prenovljenje.

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene reči, se bodo po želji prečastitih p. n. gospodov naročnikov stavili prav vgođni plačilni pogoji.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!

Ilustrovan cenik zastoj in franko.

Novič Franc,

krojač v ulici sv. Klare št. 6, izvišuje razna naročena dela in prodaja narejeno obleko po jako zmernih cenah.